

Embeber, saaledes som de have modtaget dem, medmindre de skulde ønske at træde ind under Loven, thi saa maatte der gives dem en Godtgjørelse efter visse Regler eller ved Overenskomst for, hvad de da faae Mindre, end de hidtilbogs have havt. — Der er een Art Indtægtskilde, som jeg her skal berøre, fordi Lovforslaget i den Henseende fyldestgjør min hele Tanke; den er berørt af den sidste Taler, nemlig det Jordbrug, som de Geistlige have. Jeg kan ikke dele hans Ansættelse, at man gjør rettest i, fremdeles at lade Præsterne beholde Jordbruget i det Omfang, de nu have det. Rigesaa fuldt, som jeg er overbevist om, at ingen Mand i den Stilling kan leve hyggeligt og godt paa Landet uden at have Adkomst til et Jordbrug, det vil sige, til saamegen Jord, at han derpaa kan holde 2 à 3 Heste og 4 à 6 Køer — jeg gaaer ikke ind paa at begrænse det næiere —, ligesaafuldt er jeg overbevist om, at der er Intet, der skader Geistligheden mere — næstefter Offer og Accidenter, som tvungue —, end det, at de skulde tiltræde et Jordbrug idet de faae et Præsteskald. Intet Jordbrug af nogenlunde Omfang kan, navnlig i disse Tider, tiltrædes, uden at det medfører ikke ubetydelige Udgifter, som i Reglen nødsage de Paagjældende til at gjøre Gjæld, — men Intet er forværveligere end en forgjæltet Geistlighed; et forgjæltet og unøisomt Præsteskab er værre end intet Præsteskab. Jeg gaaer altsaa ud fra, at der under Lønningsbetegnelserne, naar vi komme ind derpaa, er indbefattet et saadant lille Jordbrug med 2 à 3 Heste og 4 à 6 Køer, og ikke Mere, og jeg skal ogsaa anføre, at jeg gaaer ud fra, at disse Jordbrug, som saadanne, ikke give Præsten nogen Indtægt. Medens en Mand af Almuellassen, eller som er opdragen til Bøndebedrift, kan leve og leve meget godt af et saadant Jordbrug, saa kan Præsten efter sin Stilling med Nød og Næppe deraf indvinde, hvad der behøves til at bære de Udgifter, det fører med sig. Vi kunne altsaa ved hele denne Bestemmelse om Udhus og Jord kun gjøre Regning paa Boligen som Indtægtskilde for Præsten, men ikke paa Noget af det Øvrige; jeg vil endog gaae meget videre og sige, at vi maae være fattede paa, naar vi tildele en vordende Præst et saadant lille Sted med Avlsbrug, at give

ham en Forstudssum imod visse maadeholdne Afdrag i hans aarlige Indtægter, for at han ikke i det Dieblik, han tiltræder, skal være i den Nødvendighed at maatte sætte sig i Gjæld.

Altsaa, ingen Lønningsfond, men Statskassen simpel og ligefrem; ingen Præstegaarde, men Præstebygninger med tilsvarende Jord; ingen Lov, der paabyder Offer og Accidenter. Idet jeg rører ved dette Punkt, maa jeg, for ikke i nogen Henseende at blive misforstaaet, udtale mig derhen, at jeg skjælnes, og det har tildeels Loven i enkelte Paragrafer ogsaa gjort, paa det allerstærpeste mellem Sogn og Menighed, mellem Lovgivningsmagten i Staten og Kirkens lovgivende Magt. Naar der er Spørgsmaal om Sogn, saa har jeg en verdslig Gjenstand for Øie, efterat Sognebaandet er løst, og naar der er Spørgsmaal om Menighed, saa har jeg for Øie Forbindelsen mellem de Mænd af Folkekirken, som slutte sig til en vis Geistlig, og denne Geistlige, og de udgjøre i Fællesskab Menigheden, — jeg gaaer ud fra den Forudsætning, at Offer og Accidenter komme til at tilflyde den Præst, som Enhver vil høre dem til; det er en Menighedsfag, og deri troer jeg, at den sidste Taler er enig med mig (Og dog: Fuldkommen!). Nu bliver altsaa Spørgsmaalet: Vilde der, efterat den lovgivende Magt havde givet Offer og Accidenter ganske fri, da ingen Magt være, som kan paabyde dem, og hertil svarer jeg, at det er min Overtydning, at den kirkelige Magt maa kunne paabyde dem. Denne Magt maa kunne gjøre det i et Land, hvor der er Religionsfrihed, thi Svaret er fra Menighedens Side: Hvis der paabydes os Noget, vi ikke finde rigtigt, saa træde vi ud af Kirken, og fra Statens Side: Vi give da ikke saa store Gager. Derfor Kirken nemlig nogenlunde skulde komme til at misbruge sin Indflydelse derhen, at den Maade, hvorpaa den betjente sine Menighedsmedlemmer med Hensyn til kirkelige Handlinger, blev saa kostbar, at de ikke længere kunde være tjente med den, eller Præsterne derved kom til at vinde overordentlig store Indtægter, saa var Tiden kommen for Menighedsmedlemmerne til at træde ud og søge deres egen Sjælesørger, som de saa havde Midler til at betale med det, som man ellers fordrede af dem til deres Kirke, og for Staten